

ЗМІНИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я І СПРОМОЖНІСТЬ ДО ПОДОЛАННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ЗАГРОЗ

«ІНФОДЕМІЯ» ЯК ЗНАЧУЩА ДЕТЕРМІНАНТА ПАНДЕМІЇ COVID-19

Вівсяник О. М.

м. Рівне, Департамент цивільного захисту та охорони здоров'я населення

Вже на початку пандемії COVID-19 Всесвітня організація охорони здоров'я акцентувала увагу на суспільному впливі «інфодемії» або надлишкової інформації – частково точної, частково – ні, яка поширюється разом з пандемією COVID-19. У всьому світі ця наростаюча інфодемія збивала з пантелику не тільки населення, а й, певною мірою, професійне середовище щодо того, які дії слід розробляти та впроваджувати, щоб захистити громадян від спалаху цієї хвороби.

Слід відмітити, що коли в Україні почалася вакцинація проти COVID-19, саме дезінформація, як складова інфодемії, про вакцини стала одним із факторів низького охоплення щепленнями дорослого населення. На 2 травня 2022 року повністю щеплено 34,3 % населення, при середньому показнику у світі 59,8 %. Це дуже низький показник з урахуванням того, що Україна, при всіх складнощах, була забезпечена вакцинами, в т.ч. мРНК, щеплення проводились безоплатно, в країні по всіх регіонах було розгорнуто та діяло достатня кількість пунктів щеплень та мобільних бригад з вакцинації. Відомі публічні особи підтримали вакцинацію особистим прикладом, як і Президент України.

Щоб запобігти інфодемії і сьогодні, і у майбутньому, необхідно приділити особливу увагу:

- підвищенню наочності заснованих на фактичних даних знань, що генеруються закладами охорони здоров'я та академічними колами;
- виявленню можливих джерел неправдивої інформації.

ЧИ УСУНЕ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ СЬОГОДЕННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ ЗАКОН УКРАЇНИ № 4142 «ПРО СИСТЕМУ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»?

Гушук І. В.

м. Острозьк, НДЦ «Екології людини та охорони громадського здоров'я» Національного університету «Острозька академія»

Наразі ситуація, що склалася в нашій державі, нові виклики особливо пандемія COVID-19 та військова російська агресія проти України показали значущість та важливість функціонування ефективної вітчизняної системи охорони громадського здоров'я (СОГЗ). При цьому виконання вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» в умовах реорганізації і подальшої ліквідації контрольно-наглядової інституції держави – Держсанепідслужби України, і передачі її функцій у різні відомства, багаторічний мораторій на перевірки санітарного законодавства на об'єктах підприємницької діяльності, прогнозовано призвів до погіршення і упущень у державному контролі та нагляді за дотриманням санітарного законодавства щодо безпечності середовища життєдіяльності людини.

На сьогодні, надзвичайно важливим є створення нової структури з функцією підтримки СОГЗ шляхом організації взаємодії всіх зацікавлених сторін, виконання державного замовлення на оцінку стану громадського здоров'я та виконання основних оперативних функцій, розробки пропозицій заходів і проектів управлінських рішень.

Частково, ідеї побудови нової СОГЗ, як системи державних правил та процедур управління детермінантами здоров'я людей на індивідуальному та популяційному рівнях розвинуті у прийнятому 06.09.2022. Законі України «Про систему громадського здоров'я». Однак слід

зауважити, що ризики та певні нормативно-правові колізії, які виникли при прийнятті вказаного закону, потребують якнайшвидшого професійного обговорення та вирішення під час підготовки підзаконних актів щодо його реалізації.

ВИКЛИКИ ПІД ЧАС РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Гушук Р. І., Олексюк Н. Є., Седляр Н. В., Редзель Г. П., Надейко А. М.
м. Острозь, Національний університет "Острозька академія"

Системи охорони здоров'я є не тільки одними із найскладніших систем у сфері соціально-економічного розвитку країн, а й своєрідним індикатором розвитку кожної держави, які, в свою чергу, періодично повинні переглядати власні політики щодо досягнення найвищого рівня здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення. Як і в багатьох інших країнах, здоров'я українців перебуває під впливом таких потужних факторів як старіння населення, швидка урбанізація, поширення шкідливих звичок, нездорового способу життя та глобальних екологічних криз. Наразі пандемія COVID-19 і, безперечно, військова агресія з боку росії ще більш негативно вплинули як на стан здоров'я населення, так і на виклики для національної системи охорони здоров'я.

Система охорони здоров'я України, з моменту набуття незалежності, перманентно перебуває в стадії постійної реформи першими кроками якої було формування нормативно-правової бази: Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя» та ін. Указом Президента від 7 грудня 2000 року було схвалено «Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України». Надалі реформа СОЗ як пріоритетне завдання передбачалась у «Програмі економічних реформ на 2010–2014 рр.». Після Революції Гідності у 2014 році медична професійна спільнота згуртувалась для напрацювання проектів необхідних нормативно-правових актів (Концепції, Стратегії, Програми реалізації) з реформування національної системи охорони здоров'я України. В період з травня по листопад 2014 року відповідні проекти Концепції та Стратегії були розроблені та представлені до обговорення. Однак слід зауважити, що до цього часу вони не були прийняті. Натомість, у жовтні 2021 року на обговорення було винесено нову редакцію «Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року».

Безперечно, розвиток і удосконалення системи медичного обслуговування в Україні, як і у світі загалом, є важливою складовою системи охорони здоров'я, проте не варто забувати про профілактичну складову. На наше переконання, повноцінна, логічно завершена реформа системи охорони здоров'я неможлива без визначення ролі та функцій вітчизняної системи охорони/захисту громадського здоров'я, яка сьогодні також перебуває у стадії становлення.

CHALLENGES TO THE PUBLIC HEALTH SYSTEM IN UKRAINE DUE TO THE COVID-19 PANDEMIC AND RUSSIAN AGGRESSION

Detsyk O. Z

Ivano-Frankivsk, Ivano-Frankivsk National Medical University, Ukraine

Aim: to analyze the challenges to the Public Health System in Ukraine due to the COVID-19 pandemic and russian aggression.

Materials and Methods. It was studied the normative and legal basis of the Public Health System (PHS) of Ukraine.

Results. The formation of the PHS in Ukraine took place in several stages: 1) creation of the State Sanitary and Epidemiological Service with monitoring and inspection functions (2010); 2) its liquidation and joining the State Service for Food Safety and Consumer Protection (2012), creation of Laboratory Centers on the basis of former Sanitary-Epidemiological Stations; 3) adoption of the Concept of Public Health System Development as a decentralized model (2016); 4) adoption of the Law of Ukraine "On the Public Health System" (2022). However, the COVID-19 pandemic prompted the creation of a mixed model of the PHS and the restoration the institution of State sanitary doctors of administrative territories for rapid response to emergency situations. Centers for Disease Control and Prevention were created on the basis of Laboratory Centers, which made it possible to improve surveillance and monitoring of COVID-19 incidence rates and vaccination coverage. With the beginning